

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2007/59

Karar Sayısı : 2007/75

Karar Günü : 30.7.2007

Resmi gazete tarihi ve Sayısı : 26.01.2008 - 26768

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 15. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun Geçici 16. maddesini yürürlükten kaldıran 29.4.2005 günlü, 5341 sayılı Siyasi Partiler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin, Anayasa'nın 2., 5. ve 68. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın Geçici 16. maddesi uyarınca Anavatan Partisi'ne ödenmesi gereken devlet yardımı ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı'na karşı açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Yasa Kuralı

29.4.2005 günlü, 5341 sayılı Yasa'nın 1. Maddesi şöyledir:

"22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun geçici 16 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuruda Anayasa'nın 2., 5. ve 68. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımlarıyla 31.5.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında; dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Maddenin Anlam ve Kapsamı

Anayasa'nın 23.7.1995 günlü 4121 sayılı Kanun'la değişik 68. maddesinin son fıkrasında, "*Siyasi partilere, Devlet, yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapar. Partilere yapılacak yardımın, alacakları üye aidatının ve bağışların tabi olduğu esaslar kanunla düzenlenir.*" denilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda 3032 sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle siyasi partilere devlet yardımı yapılacağı kabul edilmiş, bu yardımın yöntem ve ilkeleri ise Ek Madde 1'de düzenlenmiştir. Bu maddeye göre yardımın ön koşulu milletvekili genel seçimlerine girmek ve bu seçimlerde ülke seçim barajını (%10) aşmış olmaktır.

9.4.1987 günlü, 3349 sayılı Yasa ile 2820 sayılı Yasanın Geçici 13. Maddesine eklenen fıkra ile, seçime katılmamış olsalar da yasanın yürürlüğe girdiği tarihte mecliste grubu bulunan partilere de belirli düzeyde yardım yapılacağı kabul edilmiş, 7.8.1988 günlü, 3470 sayılı Yasa ile Ek Madde 1'e eklenen fıkra ile son genel seçimde %7 oy alan partilere de yardım yapılması esası benimsenmiştir.

2820 sayılı Yasa'ya 31.10.1990 günlü 3673 sayılı Yasayla eklenen Geçici 16. Madde ile "daha önce seçime katılmamış olsalar da TBMM'de en az 10 Milletvekili ile temsil edilen partilere de yardım" yapılması kabul edilmiştir. Bu madde 24.3.1992 günlü, 3789 sayılı Yasayla son halini alarak, yardım olanağını, en az 3 Milletvekili ile temsil edilen partilere de tanımıştır.

Maddenin yürürlükten kaldırılmadan önceki haline göre "*Türkiye Büyük Millet Meclisinde 10 veya daha fazla milletvekili bulunup da Devlet yardımı alamayan ve seçimlere girme hakkını elde edecek şekilde teşkilatlanmasını tamamlamış siyasi partilere, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Siyasi Partiler Kanununun 'Ek Madde 1' de öngörülen esaslar dairesinde en az Devlet yardımı alan siyasi partiye yapılan yardım kadar Devlet yardımı yapılır. Bu partilerin 10'dan az olmakla birlikte en az 3 veya daha fazla milletvekiline sahip olmaları halinde kendilerine en az Devlet yardımı alan siyasi partiye yapılan yardımın 1/4'ü tutarında Devlet yardımı yapılır.*"

Maddenin ilk şekli yalnızca 31.10.1990 tarihinde TBMM'nde Milletvekili bulunan partiler bakımından geçici bir düzenleme niteliğinde iken, son şekli, düzenlemeyi sürekli hale getirmiştir. Bu düzenlemelerle yardımın, alınan oy oranı (toplumsal temsil) ve sahip olunan Milletvekili sayısı (parlamentar temsil) ölçütlerine göre belirlendiği bir sistemin kabul edildiği anlaşılmaktadır.

İtiraz konusu kural, partilerden ayrılımlar yoluyla Mecliste temsil edilmeye başlanan partilere, sahip oldukları Milletvekili sayısına göre çeşitli oranlarda devlet yardımı yapılmasını öngören 2820 sayılı Yasanın Geçici 16. Maddesini yürürlükten kaldırmaktadır. Bu kuralın yürürlükten kaldırılmasıyla, siyasi partilere devlet yardımı seçimlerde aldıkları oy oranına, dolayısıyla ulaştıkları toplumsal temsil oranına göre belirlenecektir.

B- Anayasaya uygunluk denetimi

Başvuru kararında, Türkiye Cumhuriyetinin demokratik bir devlet olduğu, devletin demokrasiyi korumakla görevli bulunduğu, siyasi partilerin demokratik yaşamın vazgeçilmez unsuru olması nedeniyle partilere devletin yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapılması gerektiği, hesapların denetiminin ve kapatılmalarının Anayasa Mahkemesi kararına bağlı

kılındığı, siyasi partilerin kendi bağımsızlığını koruyarak ve etki altında kalmadan, çıkar grupları tarafından baskı görmeden siyasal mücadele sergilemelerinin amaçlandığı, halkın siyasi partilere gösterdiği ilginin her seçimde değiştiği, buna dayalı olarak da partilerin aldıkları yardımların farklılaştığı, çok oy almış partinin yüksek yardım alarak, sonraki seçimlere daha iyi hazırlandığı ve bunun adaletsiz sonuçlar yaratabileceği, yeterli seçmen kitlesinin güvenini kazanan ve kamu yararının oluşmasına daha çok katkıda bulunacak siyasi partiler bakımından ödemede bir ayırım yapılabileceği, aynı şekilde yeterli örgütsel yapıya ve etkinliğe sahip olmayan oluşumlara da devlet yardımlarının yapılmaması gerektiği, bunun yanında, örgütlenme koşulunu sağlamasına rağmen seçimlere katılmayan, ya da katılmakla birlikte az oy aldığı halde, belirli milletvekili sayısı ile Mecliste temsil edilen partilerin farklı oranlarda devlet yardımından yararlanmasının kamu yararının bir sonucu olduğu, dolayısıyla bu partilerin yardımdan yoksun bırakılmasının Anayasa'nın 2., 5. ve 68. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 68. maddesinin ikinci fıkrasında siyasi partiler demokratik siyasi yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak tanımlanmıştır.

Demokratik sistem herkese açık, herkes için eşit ve özgür siyasal katılımı gerçekleştirir. Bunun için bireysel iradeleri birleştirip yönlendirerek onlara ağırlık kazandıran özgün kuruluşlara gereksinim vardır. Bu kuruluşlar, dağınık siyasal tercihleri birleştirip açıklık ve güç sağlayarak devlet hizmetlerini daha yararlı kılmak, hak ve özgürlükleri güvenceye bağlayarak toplumsal barışı güçlendirmek, anayasal ilkeler doğrultusunda kamuoyu oluşturarak ulusal yaşama daha çok aydınlık getirmek yönünden vazgeçilmez öneme sahip olan siyasi partilerdir.

Siyasi partilerin, halkın demokrasi alanında yetişmesi ve olgunlaşması için bir okul hizmeti gördükleri ve demokrasinin oluşum aracı oldukları gözetilirse, demokratik düzenin işleyişi, devletin yönetilmesi yolundaki kolaylaştırıcı ve hazırlayıcı bütün bu ve benzeri sürekli faaliyetlerin, siyasi partileri kamu yararına çalışan kuruluşlar durumuna getirdiği belirgindir.

Siyasi partiler, siyasal mücadele yoluyla mümkün olan en geniş onaya ulaşarak ulusal iradenin devlete egemen kılınmasını sağlayan yaşamsal nitelikte demokratik unsurlardır. Siyasi partiler ulusal iradeyi yasama organında somutlaştırarak, ülkenin bir seçim dönemi için hangi siyasal program ya da programlara göre yönetileceğini belirlerler.

Siyasi partilerin, ortaya çıkışı ve örgütlenmesinden başlayarak, rekabetçi ortamda toplumla iletişim kurabilmesi, siyasal programını topluma aktarabilmesi, nitelikli eleman çalıştırması ve toplumsal taleplerle iletişim kurabilmesi için maddi kaynaklara ihtiyaçları vardır. Demokratik ülkelerin çoğunda siyasi partilerin bu gereksinimlerini kısmen karşılamak üzere devlet bütçesinden yardım yapılması yöntemi benimsenmiştir.

Siyasi partilere devlet yardımını zorunlu kılan koşullar dikkate alındığında, yardımın, iktidara gelme mücadelesi sırasında ve öncesinde ortaya çıkabilecek harcamalara dönük olduğu anlaşılmaktadır. Anayasa'nın 68. maddesinde devlet yönetimine ya da yasama faaliyetlerine katılan siyasi partilerle ilgili kurulmaksızın, yalnızca demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak tanımlanan siyasi partilere yardım yapılacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla yardımın temel amacı, siyasi parti mensuplarının milletvekili ya da bakan olarak devlet iktidarı kullanımına katılmasının ödüllendirilmesi olamayacağından, bu yönde bir anayasal zorunluluğun bulunduğu söz edilemez.

Siyasi partilere yapılacak devlet yardımına ilişkin ölçütler Anayasa'nın 68. maddesinin son fıkrasında yer almaktadır. Anayasa'nın 2. maddesindeki demokratik devlet ilkesi ile 5. maddesindeki demokrasiyi korumak görevinin somutlaşması niteliğinde olan bu fıkra *"siyasi partilere, devlet, yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapar. Partilere yapılacak yardımın, alacakları üye aidatının ve bağışların tabi olduğu esaslar kanunla düzenlenir"*.

"Yeterli düzeyde" ve *"hakça"* ifadeleri, yardımın tabi olacağı ilkeleri belirleyecek olan yasa koyucunun takdir alanının sınırlarını çizmektedir.

"Yeterli düzeyde" ifadesi seçimlerde toplumsal onaya ulaşmak için yapılması gereken siyasal faaliyetleri karşılamaya elverişli parasal miktar ile ilgilidir. Siyasi partiler ulusal iradenin oluşumunu sağlarken üye aidatları ya da bağışlarla yeterli parasal kaynağa ulaşamadıkları durumda, çok partili demokratik düzenin gerekli kıldığı ölçüde devlet yardımından yararlandırılması, onların paraca güçlü bazı kişi ve kuruluşların etki ve baskısı altına düşmesini engeller. Tüm harcamaların devlet bütçesinden karşılanması da siyasal partilerin toplumla ilişkisini kopararak ulusal iradenin oluşumunu engeller. O halde yapılacak yardımın *"yeterli düzeyde"* olması, bir yandan siyasi partilerin devletin ya da özel kişi ve kuruluşların güdümüne girmesini engelleyici, diğer yandan toplumla ilişkisini destekleyici düzeyde olmasını ifade etmektedir. Kuşkusuz, yeterli düzeydeki parasal tutarın ne kadar olduğunun, ülkenin ekonomik, siyasal ve sosyal koşullarına göre değişkenlik göstermesi nedeniyle yasa koyucu tarafından somutlaştırılması gerekir.

"Hakça" ifadesi hangi siyasi partilere ve ne oranda devlet yardımı yapılacağını belirleyen temel ölçüttür. Bu kavram, siyasi partilere yapılacak yardımın miktarının adaletli bir ölçüde göre saptanmasını zorunlu kılmaktadır. Devlet yardımının hangi ölçütleri yerine getiren siyasi partilere verileceği hususu ile bu ölçütleri yerine getiren partilerin hangi oranda devlet yardımı alabileceği yasa koyucu tarafından belirlenecektir.

Hakça ifadesi, belirli örgütlenme yaygınlığına ulaşmış ve belirli toplumsal onaya mazhar olmuş partilerin, seçimlerde elde ettiği başarı düzeylerine göre devlet yardımından yararlanacağı biçiminde anlaşılmalıdır. Kuşkusuz bu yönde kamu yararını daha isabetli biçimde karşılayabilecek sistem ve yöntem tercihi yasa koyucunun takdiri içinde kalmaktadır.

İtiraz konusu Geçici 16. maddenin yürürlükten kaldırılmasından önce, genel seçimlere katılıp katılmadığına bakılmaksızın TBMM'de en az on ve en az üç milletvekiliyle temsil edilen partilere belirli oranlarda devlet yardımı yapılması olanaklı iken, yürürlükten kaldırıldıktan sonra, genel kural niteliğindeki Ek Madde 1 uyarınca devlet yardımı, ancak milletvekili genel seçimlerinde toplam geçerli oyların %7'sinden fazlasını alan siyasi partilere aldıkları oy miktarı ile orantılı olarak yapılacaktır.

Yasa koyucunun belirli bir dönem kamu yararı görerek genel kurala ayırık ve geçici bir düzenleme getirmek suretiyle siyasi partilere sağladığı devlet yardımına, bu düzenlemeyi yürürlükten kaldırarak son vermesinde Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 5. ve 68. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamıştır.

VI- SONUÇ

22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun geçici 16. maddesini yürürlükten kaldıran 29.4.2005 günlü, 5341 sayılı Siyasî Partiler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 30.7.2007 gününde karar verildi.

Başkanvekili

Üye

Üye

Haşim KILIÇ

Sacit ADALI

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Üye

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

A. Necmi ÖZLER

Üye

Üye

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Şevket APALAK

Serruh KALELİ

Üye

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY YAZISI

İptali istenen kural, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun Geçici 16. maddesini yürürlükten kaldırmış; buna göre Mecliste belli sayıda milletvekiline sahip olan siyasi partilerin de, belli oranda oy alan partilerin yanı sıra, Devlet yardımı almaları olanağına son verilmiştir.

Anayasanın 68. maddesine göre, vatandaşlar, siyasi parti kurma, partilere girme ve ayrılma hakkına sahiptir. Maddenin ikinci fıkrasında, siyasi partilerin, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olduğu belirtilmiştir. Maddenin son fıkrasının ilk tümcesinde, siyasi partilere Devletin yeterli düzeyde ve **hakça** mali yardım yapacağı öngörülmüş, ikinci tümcede ise partilere yapılacak yardımın, alacakları üye aidatının ve bağışların tabi olduğu esasların kanunla düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Anayasanın 68. ve 69. maddelerinde siyasi partiler arasında, iktidarda veya muhalefette olmaları, parlamentoda temsil edilip edilmemeleri, partili milletvekili sayısının az veya çok olması gibi nedenlerle bir fark gözetilmeksizin, partilerin uyacakları esaslar, kapatılma nedenleri ve mali denetimleri düzenlenmiştir. Buna göre, "parti" kimliğini kazanabilmek için gerekli Anayasal ve yasal koşullara uyan her siyasi örgütlenmenin parti olarak kabulü ve siyasi parti statüsünün gerektirdiği görev ve sorumluluklar kadar, haklardan da aynı şekilde yararlanmaları Anayasal bir zorunluluktur.

Anayasanın 2. maddesine göre Türkiye Cumhuriyeti, "... başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir". Başlangıçta belirtilen temel ilkeler arasında "Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki **temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince** yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu" hususları da yer almaktadır. Bu ilkenin, temel bir hak olan siyasi partiler aracılığıyla siyasal yaşama katılma yönünden de geçerli olduğunda kuşku yoktur. Devletin siyasi partilere yardım yapmasının amacı, parti tüzel kişiliğinin mal varlığını artırmak değil, vatandaşlara partiler aracılığıyla siyasal yaşama daha kolay katılım olanağı sağlamaktır. Anayasa, siyasal parti faaliyetlerine katılacak vatandaşların, içinde yer aldıkları partinin büyüklüğüne göre farklı ölçülerde değil, partilerine bakılmaksızın, **eşitlik ve sosyal adalet anlayışı içinde** desteklenmesini öngörmektedir. Anayasa Mahkemesinin pek çok kararında yer alan **sosyal devlet** tanımının öğeleri arasında "**güçlünün karşısında güçsüzü koruyan devlet**" de bulunmaktadır. Siyasi partilere girme hakkı bağlamında sosyal devlet ilkesi, küçük ve parlamentoda milletvekili bulunmayan bir partide siyaset yapan vatandaşın da, en büyük ve mali olanakları en fazla olan partinin üyesinden aşağı olmamak üzere, Devlet tarafından desteklenmesini gerektirmektedir. Anayasanın 68. maddesindeki "yeterli düzeyde ve hakça" ölçütlerinin, ancak bu temel ilkelerin çerçevesi içinde ve bütün olarak anlam ifade edeceği açıktır. "Hakça" sözcüğünün "büyük ve güçlü olana çok, küçük ve güçsüz olana hiç" yardım şeklinde kabulü olanaksızdır.

Devlet yardımına hak kazanmanın, milletvekili çıkarmak için gereken Türkiye genelinde belli bir oy yüzdesine ulaşma koşulunda olduğu gibi belli bir oranda oy almaya bağlanması suretiyle Anayasada farklı düzenlenen bu iki konuda yasalarla benzer esasların kabul edilmesi, Anayasanın sözü ve ruhuyla bağdaşmaz. Anayasa, Meclise milletvekili gönderebilmeyi "temsilde adalet" ve "yönetimde istikrar" ilkelerine, Devlet yardımı alabilmeyi ise "yeterli düzey" ve "hakça" gibi, tamamen farklı esaslara bağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle,

milletvekili çıkarabilmek için gerekli olan barajı aşabilmenin Anayasal dayanağı, mali yardım yönünden geçerli değildir. Yönetimde istikrar ilkesinin gereği olan, belli oranda oy almak ile mali yardım arasında Anayasada bir ilişki kurulmadığı açıktır.

Öte yandan, siyasetin temel kurumu olan ve karar ve işlemleri belli sayısal ölçütlere dayanan parlamentolarda, her milletvekilinin bir önem ve ağırlık taşıdığı yadsınamaz. Az sayıda milletvekili de, iyi işleyen bir demokraside, yapıcı ve değerli siyasal katkı sağlayabilir. Bu nedenle siyasi partilere yapılacak Devlet yardımı, parlamentoda milletvekili bulundurmanın bir ölçüt olarak kabulünden ve belirli bir dönem uygulanmasından sonra, yeni bir yasayla bunun ölçüt olmaktan çıkarılması, demokratik ilkelerle bağdaşmaz.

Anayasanın 68. maddesinin birinci fıkrasının ilk tümcesinde siyasi partilerden ayrılmak hakkı anayasal güvence altına alınmıştır. Bu husus gözetildiğinde, bir parlamento dönemi içinde partisinden ayrılarak yeni bir parti kurmak veya parlamentoda temsil edilmeyen bir partinin üyesi olmak isteyebilecek milletvekillerinin bu haklarını kullanmasını güçleştirecek nitelikteki yasa kuralının Anayasaya aykırı olduğu açıktır. Dolayısıyla, belli sayıda (10 veya 3) milletvekili bulunan partilere de Devlet yardımı yapılması olanağı veren yasa hükmünün yürürlükten kaldırılması Anayasanın 2. ve 68. maddelerine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle iptal isteminin reddi yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Başkanvekili

Üye

Üye

Haşim KILIÇ

Sacit ADALI

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

29.4.2005 günlü 5341 sayılı Siyasi Partiler Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un iptali istenilen 1. maddesiyle yürürlükten kaldırılan 22.4.1983 günlü 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun Geçici 16. maddesinde, "Türkiye Büyük Millet Meclisinde 10 veya daha fazla milletvekili bulunup da Devlet yardımı alamayan ve seçimlere girme hakkını elde edecek şekilde teşkilatlanmasını tamamlamış siyasi partilere, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Siyasi Partiler Kanununun Ek Madde 1'de öngörülen esaslar dairesinde en az Devlet yardımı alan siyasi partiye yapılan yardım kadar Devlet yardımı yapılır. Bu partilerden 10'dan az olmakla birlikte en az 3 veya daha fazla milletvekiline sahip olmaları halinde kendilerine en az Devlet yardımı alan siyasi partiye yapılan yardımın ¼'ü tutarında Devlet yardımı yapılır" denilmektedir. Bu madde ile göndermede bulunulan Ek Madde 1'de ise Yüksek Seçim Kurulunca son milletvekili genel seçimlerine katılma hakkı tanınan ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33. maddesindeki genel barajı (%10) aşmış bulunan siyasi partiler ile milletvekili genel seçimlerinde toplam geçerli oyların %7'sinden fazlasını alan siyasi

partilere Madde'de belirlenen usul ve esaslara göre Devlet yardımı yapılması öngörülmektedir. İtiraz konusu kuralla Geçici Madde 16'nın yürürlükten kaldırılması sonucu Siyasi Partilere sadece Ek Madde 1. kapsamında devlet yardımı yapılabileceğinden yardım kapsamı önemli ölçüde daraltılmış olmaktadır.

Anayasa'nın 68. maddesinin son fıkrasına göre, Siyasi Partilere, Devlet, yeterli düzeyde ve hakça mali yardım yapar. Partilere yapılacak yardımın, alacakları üye aidatının ve bağışların tâbi olduğu esaslar kanunla düzenlenir. Siyasi partiler için devlet yardımı öngörülmesi, kuşkusuz Anayasa'nın demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olarak nitelendirdiği siyasi partilere verdiği büyük önemin temel göstergelerinden biridir. 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasının 3. maddesinde de belirtildiği gibi siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile millî iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilâtlanan tüzelkişiliğe sahip kuruluşlardır. Ulusal iradenin yanısıra siyasal iradenin oluşumuna hizmet ederek demokratik siyasi yaşamda belirleyici ve yönlendirici işlev üstlenen siyasi partilerin bu işlevlerini kamu yararına uygun olarak gereği gibi yerine getirebilmeleri bakımından üretecekleri projeleri topluma aktarabilmeleri, siyasi etkinliklerini düzenli olarak yürütülebilmeleri için mali kaynağa gereksinimleri olduğu bir gerçektir. Mali kaynağa her siyasi partinin ihtiyacı olduğunda duraksama bulunmamakla birlikte küçük partilerin büyüklere oranla temsil ettikleri görüşleri güçlendirme ve taraftarlarını artırma bağlamında daha fazla korunmaya gereksinimleri olduğu gözardı edilemez. Yüksek oy potansiyeline sahip siyasi partilerin devlet yardımı yanında taraftarlarından da yasal sınırlar içinde mali destek görecekları kuşkusuzdur. Bu nedenle sadece yüksek oranda oy alabilen siyasi partilere devlet yardımı yapılması, örneğin seçimlere girme hakkını elde ederek önemli ölçüde oy almış ancak Yasa'da belirtilen sınırlara ulaşamamış siyasi partilerden bu yardımın esirgenmesi, Anayasa'nın siyasi partileri demokratik siyasi yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak değerlendiren kuralı ile bağdaşmadığı gibi siyasi partilere yapılacak devlet yardımının yeterli düzeyde ve hakça olması gereğine işaret eden kuralıyla da uyum sağlamamaktadır.

Siyasi partilere yardım konusunda Anayasa'nın 68. maddesinin son fıkrasıyla yasa koyucuya tanınan takdir yetkisi bu fıkradaki "yeterli düzeyde ve hakça" ölçütleriyle sınırlandırılmıştır. Siyasi partilere yapılacak devlet yardımından çok az sayıda partinin yararlandırılması, partiler arasındaki fırsat eşitliğini bozarak kimilerini imtiyazlı duruma getirir. Bu durumun sadece Anayasa'nın 68. maddesinin son fıkrası buyruğuna değil hukuk devleti ilkesine de aykırılığı açıktır.

Belirtilen nedenlerle 2820 sayılı Yasa'nın Geçici 16. maddesinin yürürlükten kaldırılmasıyla siyasi partilere yapılacak devlet yardımının kapsamı ölçüsüz biçimde daraltılmış olduğundan itiraz konusu kuralın Anayasa'nın 2 ve 68. maddelerine aykırılık oluşturduğu düşüncesiyle çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ